

قرآن دعا را عبادت می‌داند، اعم از آنکه اجابت شود یا نشود

قرآن دعا را عبادت می‌داند، اعم از آنکه اجابت شود یا نشود. با این حال خداوند اجابت خود را منوط به قبول دعوت الهی از سوی بندگان دانسته است.

قرآن دعا را عبادت می‌داند؛ اعم از آنکه اجابت شود یا نشود. با این حال خداوند اجابت خود را منوط به قبول دعوت الهی از سوی بندگان دانسته است.

به گزارش خبرنگار مهر، مطلب زیر یادداشت حجت الاسلام والمسلمین علی نصیری، رئیس مؤسسه معارف وحی و خرد با موضوع «جایگاه دعا در متون دینی»؛ است که در ادامه می‌آید؛

دعا، پدیده‌ای فطری و از اساسی‌ترین نیازهای روحی و روانی انسان است که در تمام کاوش‌های روان‌شناختی، ضرورت و وجود آن تأیید شده و از نخستین روزگاران زیست بشر دارای نمود و بروز بوده است. به همین دلیل در مرام‌نامه زندگی ارائه شده از سوی تمام پیامبران و ادیان آسمانی، به دعا توجه بسیار شده است. اسلام نیز که جامع همه ادیان پیشین است، به آن توجه ویژه کرده و اهمیت و جایگاه آن را به خوبی روشن ساخته است.

به عنوان نمونه قرآن دعا را عبادت می‌داند، اعم از آنکه اجابت شود یا نشود: وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ؛ پروردگارتان فرمود: مرا بخوانید تا شما را اجابت کنم. کسانی که در پرستش من کبر می‌ورزند به زودی خوار در دوزخ در آیند. قرآن از انسان‌ها خواسته است که خدا را از روی خوف و طمع و آدعوه خوفاً و طمعاً؛ و همراه با اخلاص و آدعوه مخلصین له؛ و در حال گرفتاری و راحتی و با یاد کردن نام‌های نیکوی الهی و لِّلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى قَادَعُوهُ بِهَا؛ بخوانند. با این حال خداوند اجابت خود را منوط به قبول دعوت الهی از سوی بندگان دانسته است، آنجا که می‌فرماید: فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ؛ پس [آنان] باید فرمان مرا گردن نهند و به من ایمان آورند، باشد که راه یابند.

قرآن در جای دیگر تصریح می‌کند که اگر دعا و مناجات بندگان نباشد، به معنای اعلان بی‌نیازی آنان از ساحت حضرت حق بوده و نتیجه آن بی‌اعتنایی خداوند به تارکان دعا است: قُلْ مَا يَعْجُبُكُمْ رَّبِّي لَوْلَا دَعَاؤُكُمْ؛ بگو: اگر دعای شما نباشد، پروردگارم هیچ اعتنایی به شما نمی‌کند.

قرآن از مردم می‌خواهد که در حال رفاه و دشواری، از روی خوف یا طمع با خدایشان به مناجات بپردازند و از اینکه مردم تنها در سختی و اضطرار به ساحت الهی و درگاه بنده و نوازش روی می‌آورند، از آنان گله کرده است، آن جا که می‌فرماید: وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ الضُّرُّ دَعَا نَاجِيَةً أَوْ قَاعِدًا أَوْ قَائِمًا فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ ضُرَّهُ مَرَّ كَأَن لَّمْ يَدْعُنَا إِلَى ضُرِّ مَسَّهُ؛ و چون انسان را آسیبی رسد ما را به پهلو خوابیده یا نشسته یا ایستاده می‌خواند و چون گرفتاریش را برطرف می‌کنیم، چنان می‌رود که گویی ما را برای گرفتاری که به او رسیده، نخوانده است.

قرآن همچنین از زبان پیامبران، دعاها و مناجات‌های مختلفی به ویژه در بزنگاه‌های دعوت مردم و برخورد با بن‌بست‌ها نقل کرده است؛ چنان‌که زیباترین مضامین و والاترین درخواست‌های شایسته در قرآن به صورت دعا آمده است.

در جوامع روایی فریقین به دعا از جهات گوناگون توجه شده است؛ در بخش قابل توجهی از این روایات به اهمیت و جایگاه دعا در زندگی فردی و اجتماعی توجه شده و در بخش دیگر به موضوعاتی مانند رابطه دعا با عمل یا قضا و قدر پرداخته شده و در بخش‌های دیگر از شرایط و آداب دعا سخن به میان آمده است.

در این دست از روایات، دعا، مخّ و مغز عبادت، سلاح مؤمن و سلاح پیامبران معرفی شده است. شناخت موانع استجابت دعا و شیوه‌های مطلوب مناجات با خدا، بخش دیگری از این روایات است و گذشته از آموزه‌های دعا، مضامینی بلند از متن دعاها نیز آمده است.